

Svar på spørsmål om godkjenning, barnehagens leke- og oppholdsareal og eiers arealnorm

Kunnskapsdepartementet har svart Utdanningsdirektoratet på spørsmål om godkjenning, barnehagens leke- og oppholdsareal og eiers arealnorm.

TOLKNINGSUTTALELSE 06.07.2017

Gjelder

- [Barnehageloven - § 14. Godkjenning](#)
- [Barnehageloven - § 53 Kommunens tilsyn med barnehagene](#)

Kunnskapsdepartementet viser til deres brev datert 20. april og vår foreløpige avklaring per telefon i forkant av Udirs samling for fylkesmannsembetene i mai.

1) Barnehagemyndighetens vurdering av barnehagens leke- og oppholdsareal ved godkjenning

Kommunen som barnehagemyndighet avgjør søknad om godkjenning av en barnehage etter en vurdering av om barnehagen er egnet til å oppfylle kravene til formål og innhold i barnehageloven §§ 1, 1a og 2, jf. barnehageloven § 10 første ledd. Kravet til egnethet innebærer at kommunen blant annet må vurdere barnehagens fysiske rammer, det vil si barnehagens lokaler og uteområder. Dette omfatter både leke- og oppholdsareal for barn og øvrig areal som personalrom, kontorer, stellerom og toaletter. For å kunne ta stilling til om barnehagens leke- og oppholdsareal er egnet må kommunen vurdere opplysninger/dokumentasjon fra søker om beliggenhet, størrelse og utforming av rommene inne og områdene ute som faktisk står til disposisjon for barnas aktiviteter. Dette gjelder for eksempel lekerom, grupperom og sove- og hvilerom, samt garderobe og/eller kjøkken dersom de egner seg og reelt sett vil kunne brukes til barnas aktiviteter. Departementets veiledende norm for leke- og oppholdsareal vil være relevant i vurderingen.

Som dere viser til, fulgte det tidligere direkte av barnehageloven av 1995 § 12 tredje ledd at barnehagemyndigheten skulle fastsette barnehagens totale leke- og oppholdsareal ved godkjenningen. Barnehageloven § 10 sier i dag ikke noe om hva som skal fremgå av kommunens godkjenning. Kommunen må derfor ta utgangspunkt i forvaltningslovens regler om begrunnelse av vedtak. Leke- og oppholdsarealet er en sentral del av kommunens vurdering og utgjør, sammen med barnehagens øvrige areal, en ramme for godkjenningen.

En barnehagegodkjenning har liten verdi alene dersom den ikke angir hvilke faktiske forhold den bygger på og hva som er godkjent for barnehagedrift. Etter departementets syn bør kommunens vedtak om godkjenning utformes slik at det er tydelig hvilke vurderinger kommunen har gjort og hvilket areal/områder inne og ute som er godkjent for barnehagedrift, herunder hvilket leke- og oppholdsareal godkjenningen gjelder.

Når det gjelder ordlyden "stor økning i godkjent areal" i forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager § 6 andre ledd som dere viser til, må kommunen i vurderingen av om det foreligger en stor økning vurdere opprinnelig godkjenning opp mot en godkjenning av nytt areal. Departementet legger til grunn at "godkjent areal" i denne sammenhengen viser til det arealet/området som er godkjent for barnehagedrift og som fremgår enten av godkjenningen alene eller av godkjenningen kombinert med søknaden med opplysninger/dokumentasjon fra eier om barnehagens lokaler og uteområder.

2) Arealnormens betydning etter godkjenning av barnehagen

Det er barnehageeier som selv fastsetter barnehagens leke- og oppholdsareal per barn (arealnorm). Eiers arealnorm skal framgå av vedtektene, jf. barnehageloven § 7 fjerde ledd og forarbeidene til bestemmelsen. Utkast til vedtekter og eiers arealnorm er blant dokumentasjonen som legges fram for kommunen når eier søker om godkjenning av en barnehage. Ved behandling av søknaden vurderer kommunen eiers arealnorm som en del av egnethetsvurderingen i § 10 første ledd. Oppgitt arealnorm er på den måten en del av grunnlaget for kommunens vurdering på godkjenningstidspunktet, men er ikke bindende for eier i den forstand at ethvert avvik fra normen vil utløse krav om ny godkjenning.

Etter at barnehagen er godkjent er barnehageeiers overordnede forpliktelse å drive virksomheten i samsvar med gjeldende regelverk, jf. barnehageloven § 7 første ledd. Det innebærer blant annet at barnehagen til enhver tid skal være en pedagogisk virksomhet som oppfyller kravene i barnehageloven, rammeplanen og øvrige forskrifter. For at barnehagen skal kunne gi barna muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfulle opplevelser og aktiviteter, jf. § 2 andre ledd, må lokaler, inventar og uteområder utformes på en måte som tar hensyn til små barns behov for kroppslige utfordringer og som fremmer lek, læring og omsorg. En nedjustering av arealnormen vil kunne tenkes å føre til så dårlige fysiske rammer for barna og den pedagogiske virksomheten at barnehagen ikke lenger oppfyller loven og rammeplanens krav til virksomheten. En endring av arealnormen vil også være en endring av vedtektene som kan være av betydning for foreldrenes forhold til barnehagen, og skal i så fall forelegges foreldreutvalget og samarbeidsutvalget, jf. § 4 fjerde ledd.

En endring av barnehagens arealnorm kan være grunnlag for tilsyn og potensielt føre til pålegg om retting av uforsvarlige forhold, jf. § 16 andre ledd. Hjemmelen for pålegg ved uforsvarlige forhold er en videreføring fra tidligere barnehagelov, og departementet skrev følgende i merknaden til bestemmelsen om tilsyn i Ot.prp. nr. 68 (1993-1994):

"Tilsynsmyndighetene kan også gi pålegg om retting av uforsvarlige forhold. Bestemmelsen skal fungere som en sikkerhet og skal kunne fange opp forhold som ikke er direkte regulert av barnehageloven, men som likevel kan føre til uforsvarlige tilstander for barna. Dette kan være forhold som eier har myndighet over, for eksempel fastsetting av barnehagens norm for arealutnytting."

Kommunen setter i enkelte tilfeller vilkår for driften ved godkjenningen. Vilkårene kan kun gjelde "antall barn, barnas alder og oppholdstid", jf. § 10 andre ledd. I tilfeller der kommunen setter vilkår om antall barn, for eksempel fordi lokalene eller uteområdet er egnet for maksimalt et bestemt antall barn, vil kommunen ved å sette vilkåret indirekte sette en

begrensning på eiers arealnorm når man ser maksimalt antall barn i sammenheng med arealet som eier har angitt som leke- og oppholdsareal og kommunen vurderer som egnet i godkjenningen. Eier kan da ikke gå under denne "normen" ved å ta inn flere barn uten å bryte vilkåret om antall barn i godkjenningen.

Kunnskapsdepartementets referanse: 17/2130